

SOKOLARSKA OPREMA

FALCONRY EQUIPMENT

Viktor ŠEGRT*, Marijan GRUBEŠIĆ*

SAŽETAK: Sokolarenje je lov divljači u prirodnom okruženju koristeći treniranu pticu grabljivicu. Da bi sokolarenje bilo uspješno potrebno je koristiti ispravnu opremu za pticu grabljivicu, za sokolara i trening ptice grabljivice.

Oprema koja se koristi za pticu grabljivicu mora biti sigurna i odgovarajuće veličine, sukladno ptici koju koristimo za sokolarenje. Osnovna oprema za pticu sastoji se od vage - koja je najvažniji dio opreme jer o njoj ovisi život ptica i njena poslušnost kada određujemo letnu težinu (tj. masu). Zatim vezice – tradicionalne ili lovne (Alymeri), vrtilice, uzica, zvonca – repna ili nožna, kapica, stalci-lučni ili blok stalci ovisno o vrsti ptice, te telemetrija za pronalazak ptice koja je odletjela daleko za lovinom ili je pobjegla.

Oprema za sokolara mora također biti prikladne veličine i težine, jer sokolarenje iziskuje puno fizičkog napora i hodanja po terenu. Osnovna opreme koju koristi sokolar je sokolarska rukavica, na kojoj se nosi ptica, te sokolarska torba za nošenje mesa, vabila, lovine i ostalog sokolarskog pribora.

Oprema za trening ptice se sastoji od vabila koje može biti načinjeno od perja ili krzna, sukladno na koju lovinu privikavamo pticu, te dugačkog i čvrstog užeta kojim osiguravamo pticu tokom početnih lekcija. Oprema se može vlastoručno izrađivati, no zbog sigurnosti, pogotovo kod sokolara početnika, bolje je koristiti proizvode provjerenih proizvođača opreme.

Ključne riječi: sokolarska oprema, oprema za pticu grabljivicu, oprema za sokolara, oprema za trening ptice grabljivice.

UVOD

Sokolarenje kao lovna disciplina u kojoj ptica grabljivica preuzima ulogu lovca, iziskuje posebnu opremu ponajprije za pticu kojom se lovi, ali i za sokolara. Vrlo je važno da oprema za pticu bude sigurno i kvalitetno izrađena, jer svaka moguća ušteta pri nabavki ili izradi opreme može rezultirati gubitkom, ozljedom ili smrću ptice.

Prije same nabavke ptice grabljivice treba se osigurati sva potrebna oprema da bi se uopće moglo krenuti sokolariti. Oprema se može izrađivati vlastoručno po postojećim standardima, sukladno vrsti opreme te veličini i snazi ptice s kojom se sokolari, ili možemo

kupiti gotovu opremu. Danas na tržištu postoji velik broj proizvođača koji izrađuju opremu za koju smo sigurni da će imati svoju kvalitetu, sigurnost i postojanost.

Cjelokupno gledano, obilje opreme za sokolarenje koju danas imamo na domaćem, europskom ili svjetskom tržištu, možemo podijeliti na:

1. Opremu za pticu
2. Opremu za sokolara
3. Oprema za trening ptice

1. OPREMA ZA PTICU:

1.1. Vaga – služi za izmjeru tjelesne mase ptice ili kako se često govori težine ptice (ako poistovjećujemo

masu i težinu, što se u govoru i radi), da bi znali dali je ptica spremna za let ili lov. Vage mogu biti analogne ili digitalne. Vrlo je bitno da su ispravne, jer ćemo u protivnom ubiti pticu, ili je izgubiti.

* Viktor Šegrt, dipl. ing. šum., doc. dr. sc. Marijan Grubešić,
Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za zaštitu šuma
i lovstvo, Svetošimunska 25, 10002 Zagreb

Slika 1. Analogna vaga

Slika 2. Digitalna vaga
(Foto: Northwoods Falconry Furniture)

Podjela težina ptica treba biti na: visoku težinu (ako poistovjećujemo težinu i masu), letnu težinu – težina na kojoj će ptica spremno dolaziti po nagradu na ruku ili vabilo, te loviti plijen i nisku težinu.

Sokolari u početku važu pticu i zapisuju na kojoj težini najbolje reagira na nagradu koju joj dajemo u obliku hrane, te tu težinu nazivamo **letna težina**. To ne znači da je zbog toga ptica u dobroj kondiciji, već nas treba shvatiti kao izvor hrane i maksimalne sigurnosti.

Na temelju letne težine počinjemo s treningom ptice i dovodimo je u što višu kondiciju na različite načine. Na taj način pokušavamo osigurati ptici što kvalitetniju prehranu, koja će uz kvalitetan trening povećati njene mišiće, a sukladno s time i njenu težinu. Upravo je to podizanje letne težine cilj svakog sokolara, za što je potrebno puno rada i strpljenja kako bi ptica bila na što većoj težini i u dobroj kondiciji, te da surađuje sa sokolarom.

1.2. Vezice – najčešće kožne uzice određenih dimenzija koje se stavljaju ptici oko noge, a uloga im je da se ptica pomoću njih kontrolira kada se nosi na rukavici i kada se pušta da poleti na lovinu.

Vezice mogu biti: – tradicionalne
– Alymeri – pravi
– lažni

Slika 3. Tradicionalne vezice koje se sastoje iz jednog dijela, te su trajno pričvršćene ptici oko noge. Takve vezice se uglavnom koriste za ptice koje ne love ili su podvrgnute procesu rehabilitacije.

(Foto: Northwoods Falconry Furniture)

Slika 4. Prvi dio alymeri ili lovnih vezica. Taj dio je trajno pričvršćen oko noge ptice.

(Foto: Northwoods Falconry Furniture)

Slika 5. Kožna vezica koja se izvlači iz metalnoga kruga te ptica nesmetano leti i lovi.

(Foto: Northwoods Falconry Furniture)

1.3. Vrtilica – metalni dio kroz koji se provlače vezice i uzica dok ptica stoji vezana na stalku.

Slika 6. Poznate engleske čelične vrtilice u obliku slova D, danas se najčešće upotrebljavaju u sokolarenju.

(Foto: Northwoods Falconry Furniture)

1.4. Uzica – komad užeta ili kože sa čvorom na kraju. Služi za vezanje ptice za stalak ili dok se nosi na ruci prije leta i lova.

Slika 7. Kožni tip uzice

Slika 8. Tip uzice od užeta koji se danas najčešće koristi u sokolarenju.

(Foto: Northwoods Falconry Furniture)

1.5. Zvonca – za sokolarenje su posebnog dizajna i zvuka.

- Razlikujemo:
- nožna zvonca, koja se pričvršćuju ptici oko noge*
 - repna zvonca, koja se pričvršćuju ptici na rep*.

Sukladno mjestu gdje ih pričvršćujemo, zvonca se razlikuju po obliku i načinu pričvršćivanja.

* Bez obzira dali su zvonca namijenjena za nogu ili rep, mi ih možemo stavljati gdje želimo, no najbolje je stavljati svako zvonca na mjesto koje mu je namijenjeno proizvodnjom.

Slika 9. Zvonca koja se pričvršćuju na rep ptice. Na rep se pričvršćuju zato što ponekad ptica koja se nalazi na lovini ima potpuno ukočene noge jer drži lovina te ne čujemo zvono, u tom slučaju se zbog balansiranja na lovini pomiče rep i zvonca zvonči.

(Foto: Northwoods Falconry Furniture)

Slika 10. Zvonca koja se pričvršćuju na nogu.

(Foto: Northwoods Falconry Furniture)

1.6. Kapica – služi za lakši transport, smirivanje ptice prije početka lova i tijekom lova dok druga ptica lovi. U arapskim zemljama kapica se koristi i za poseban način lova. Kod tog načina lova sokolu se skida kapica u trenutku kada se digne lovina i sokol se pušta s ruke.

Najčešće se koriste tri vrste kapica: **anglo-indijski stil** – **Anglo-indian**, **arapski stil** – **Arabian** i **nizo-**

Slika 11. Angloindijski tip kapica

Slika 12. Nizozemski tip kapica

Slika 13. Arapski tip kapica

Slika 14. Kazahstanski tip kapice za orla, koji je proizašao iz kulture toga područja.

(Foto: Northwoods Falconry Furniture)

zemski – Dutch stil kapica, iako postoje i kombinacije tih stilova te stilovi karakteristični za pojedina područja i kulture u svijetu.

1.7. Stalci – služe za držanje ptice u volijeri gdje boravi, ili izvan nje dok je ne letimo ili s njom ne lovimo.

Postoje dvije vrste stalaka:

1.7.1. Lučni stalci – u obliku luka na koji je namotano uže ili pričvršćena umjetna trava ili neki drugi slični materijal. Oni služe za držanje škanjaca, jastrebova, sova i orlova, zato jer simuliraju granu na kojoj te ptice najčešće borave u prirodi.

Slika 15. Lučni stalak koji simulira granu koristi se za vrste koji najveći dio svoga života provode u šumama. Na slici se vidi ženka jastreba kokošara (*Accipiter gentilis* L.) sa alymeri vezicama, zvoncem, vrtlicom i užetom, na stalku koji odgovara toj vrsti.

(Foto: V. Šegrt)

1.7.2. Blok stalci – u obliku okomito osovljenog valjka na čiju je gornju površinu namotano uže ili pričvršćena umjetna trava ili neki drugi slični materijal. Oni služe za držanje sokolova, zato jer simuliraju stijenu na kojoj te ptice najčešće borave u prirodi.

Slika 16. Za sokolove se koriste blok stalci koji simuliraju stijenu.

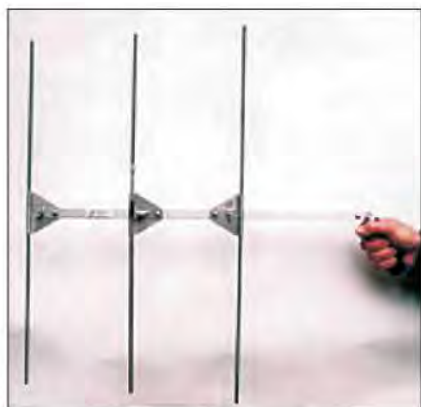
(Foto: Northwoods Falconry Furniture)

Stalci su uz vagu, može se slobodno reći najvažniji dio opreme za samu pticu, jer ona provodi na njima velik dio vremena. Ako nisu prikladno napravljeni mogu uzrokovati otekline i bolesti stopala tzv. Bumblefoot, koji u krajnjem slučaju dovodi do uginuća ptice.

1.8. Telemetrija – služi za lakši pronalazak sokolarskih ptica koje su otišle daleko za lovinom, ili smo ih zbog nekih drugih okolnosti izgubili. Telemetrijski uređaj sastoji se od prijammnika i antene koji se nalaze kod sokolara te odašiljača koji je pričvršćen za pticu. Pomoć toga uređaja izrazito je velika kod lovnih ptica koje odlaze daleko za lovinom.

Slika 17. Prijammnik

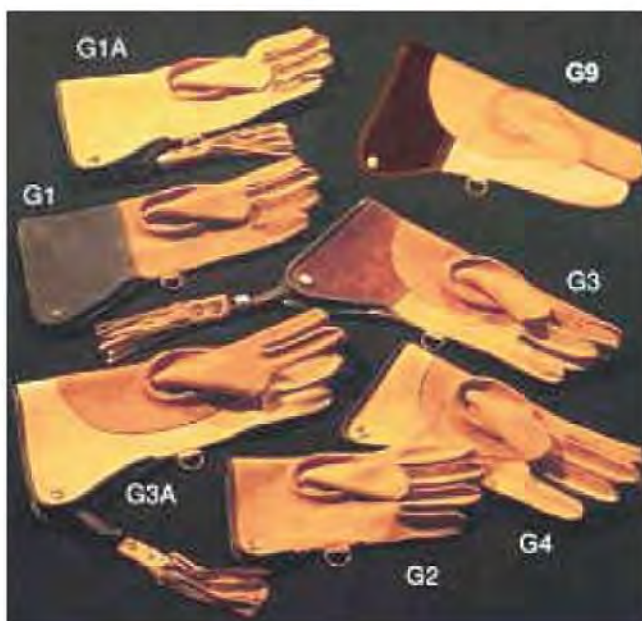
Slika 18. Antena

Slika 19. Odašiljač
(Foto: Northwoods Falconry Furniture)Slika 20. Najbolji način pričvršćivanja odašiljača na pticu je na središnje repno pero. Na slici se vidi da odašiljač i repno zvonče uopće ne smetaju jastrebu kokošaru (*Accipiter gentilis* L.) dok lovi.

(Foto: D. Jones)

2. OPREMA ZA SOKOLARA:

2.1. Rukavica – služi za nošenje i držanje ptice u svim fazama rada. Rukavica mora pružati ptici sigurnost i izvor hrane.

Slika 21. Na tržištu je dostupan velik broj oblika i vrsta rukavica.
(Foto: Martin Jones Falconry Furniture)

Danas postoji mnogo različitih oblika i dizajna sokolarskih rukavica.

2.2. Sokolarska torba – služi za držanje hrane, vabila i ostalog pribora potrebnog za pticu i spremanje lovine. Bilo bi dobro da se sastoji od nekoliko pretinaca.

Slika 22. Sokolarska torba služi za držanje potrebnog pribora i lovine.

(Foto: Martin Jones Falconry Furniture)

3. OPREMA ZA TRENING PTICE:

3.1. Vabilo – je imitacija ptice ili zeca. Služi za uvođenje ptice u lov, pozivanje ptice nakon promašnog pokušaja lova ili za kondicijski trening.

Slika 23. Vabilo sa krilima fazanke.
(Foto: Northwoods Falconry Furniture)

3.2. Dugačko uže – 20-30 metara dužine. Služi za osiguravanje ptice koja još nije potpuno trenirana za let i lov.

Slika 24. Vabilo u obliku zeca. Vabilo je od velike važnosti kod pozivanja ptice i uvođenje u lov i kondiciju.
(Foto: Northwoods Falconry Furniture)

Slika 25. Dugačko i čvrsto uže za trening.
(Foto: Northwoods Falconry Furniture)

LITERATURA

- Beebe, L.F., 1999.: A Falconry Manual, Hancock House Publishers, USA.
- Newton, I., 2000.: Birds of Prey, Weldon Owen Pty Limited, USA.
- Parry-Jones, J., 2001.: Understanding Owls, David and Charles, UK.
- Parry-Jones, J., 2002.: Training Birds of Prey, David and Charles, UK.
- Parry-Jones, J., 2003.: Falconry, David and Charles, UK.
- Rue III, L.L., 1999.: Birds of Prey, TODTRI Book Publishers.

SUMMARY: Falconry is way of hunting of wild quarry in its natural state and habitat, using trained birds of prey. For regular and secure falconry it is necessary to use appropriate equipment for bird of prey, for falconer and for bird of prey training.

Equipment for the bird of prey must be secure and appropriate weight and size, according to bird which we are use in falconry. Basic equipment for bird is: scale – which is the most important part of equipment, because about scale depends bird's life and flying weight. Jesses – traditional or hunting (Aylmeri), swivels, leash, bells – tail bell or leg bell, hood, perches – a bow perch or block perch, and telemetry for finding bird after long game chase or in the case if she flies away.

Equipment for the falconer also must be in appropriate size and weight, because falconry is very hard way of hunting with lots of walking and running all over the hunting ground. Basic equipment for falconer is falconry glove – where we are carrying the bird, falconry bag for carrying the meat, lure, game and other falconry equipment.

Equipment for training bird of prey is the lure – made from feather or fur, depending on sort of game which bird prefer, and long and strong creance for securing bird in initial part of training. Whole equipment can be personally made, but because of security, especially at beginners, it is better to use equipment from some of well known falconry equipment maker.

Key words: falconry equipment, bird of prey equipment, falconer equipment, equipment for training bird of prey.